

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 11.9.2009
COM(2009) 467 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK
ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről

TARTALOMJEGYZÉK

1.	A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítése: A hosszú távú elkötelezettség cselekvésre váltása	3
2.	A kihívások megértése és kockázatcsökkentés: Európai uniós megfigyelőközpont a hamisítás és a kalóztevékenység területén	5
2.1.	Az IPR érvényesítésének támogatása átfogó információgyűjtés és a bevált gyakorlati megoldások cseréje révén	6
2.2.	A megfigyelőközpont átformálása az érintettek és a tagállamok közös platformjává. 8	
3.	Az igazgatási együttműködés előmozdítása szerte Európában	9
3.1.	A nemzeti struktúrák és rendszerek átláthatóságának növelése.....	10
3.2.	A határokon átívelő együttműködés segítése korszerű információmegosztó eszközökkel	10
4.	Koalícióépítés: Az érdekeltek önkéntes megállapodásainak elősegítése.....	11
4.1.	Összpontosítás a közös érdekekre	11
4.2.	Párbeszéddel a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése ellen.....	11
4.3.	A hamisított árukkal való kereskedés visszaszorítása az interneten	12
5.	Következtetések	12

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről

1. A SZELLEMI TULAJDONHOZ FÜZŐDŐ JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE: A HOSSZÚ TÁVÚ ELKÖTELEZETTSÉG CSELEKVÉSRE VÁLTÁSA

Napjaink tudásalapú társadalmában a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok (IPR) alapvető vagyoni értéket jelentenek, és a befektetések tisztességes megtérülésének garantálásával innováció- és a kreativitásösztönző hatásúak. Azáltal, hogy a feltalálók, a formatervezők és a művészek számára védelmet nyújtanak, és lehetővé teszik számukra, hogy alkotásaiknak anyagilag is hasznát lássák, a gazdasági növekedés szempontjából is egyre fontosabb szerepet játszanak. Olyan alapvető körforgás jön tehát létre, amelyben a vállalkozásfejlesztés, az ismeretszerzés és az innováció kölcsönösen ösztönzi egymást. A védjegyek mindemellett a fogyasztókra is jótékony hatással vannak: jelzik számukra a minőséget, és megnyugtatják őket afelől, hogy a kínált termékek és szolgáltatások jogszerűek, biztonságosak és megbízhatóak.

Az Európai Unió több olyan, világviszonylatban a legnagyobbak és a legsikeresebbek közé tartozó vállalkozásnak is otthont ad, amely az IPR-t üzleti szempontból egyik legbecsesebb tulajdonának tekinti. A belső piacon belül ugyanakkor a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára is ugyanilyen fontosak, ezek ugyanis a számukra létfontosságú „indulótőke” és kockázati tőke megszerzéséhez, immateriális javaik védőbástyájaként használják őket. Elengedhetetlen, hogy egy olyan magas szintű IPR-kultúra fenntartásával, amelyben a központi szerepet betöltő európai tehetségek védelmet élveznek és érvényesülési lehetőségekhez jutnak, az Európai Unió továbbra is támogassa ezt a környezetet.

Az IPR egyre növekvő értéke a siker egyik mutatója, viszont ugyanez a hamisítók és a kalóztevékenységet végzők számára is egyre nagyobb vonzerőt jelent. Ezek a személyek ma már gyakran szilárd pénzügyi alapokra támaszkodva, szervezeten, ipari méretekben tevékenykedve, kiváló személyes felkészültségüket kihasználva követik el cselekményeiket, és a műszaki fejlődés és a kereskedelem legújabb vívmányait teljes mértékben latba vetve, korszerű üzleti modellek alkalmazásával tartják ellenőrzésük alatt a jogellenes áruk termelését, ország- és kontinenshatárokat nem ismerő terítését és értékesítését. Egyik közkedvelt eszközük az internet, amelyen a jogsértő áruk gyakran – az innovációt megfojtva, munkahelyeket fenyegetve – világméretű felvevőpiacra találnak.

Európában a hamisítás és a kalóztevékenység¹ már ma is drámai károkat okoz az üzleti életben, miközben a közelmúlt kedvezőtlen gazdasági fejleményei és a piacra kerülő hamisítványok egyre szélesedő köre miatt potenciálisan még sokkal több problémát hordoz magában. Míg a hamisítás és a kalóztevékenység hagyományosan a luxustermékekre, a divatcikkre, a zene- és a filmipari termékekre összpontosít, érdeklődési területe a

¹ E közleményben a „hamisítás és kalóztevékenység” fogalom a 2004/48/EK irányelv 2. cikkéről közzétett bizottsági nyilatkozatban (HL L 94., 2005.4.13., 37. o.) megjelölt valamennyi szellemi tulajdonhoz fűződő jog megsértését jelenti.

közelmúltban számos tömegcikkre: élelmiszerekre, kozmetikai és tisztálkodási termékekre, gépjárműalkatrészekre, gyermekjátékokra, különböző műszaki és villamossági cikkekre is kiterjedt.² Ez a folyamat az európai polgárok egészségét és biztonságát is veszélyezteti. Egyre nagyobb aggodalomra ad okot különösen a gyógyszerhamisítványok³ terjedése.⁴ A Bizottság az egységes piacon belül olyan jogszabályi keretet alakított ki, amely tisztességes, eredményes és arányos eszközöket biztosít a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítéséhez. E jogszabályi keret egyik sarokköve a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelv.⁵ Az irányelv a tagállamok polgári jogi eszközrendszerét harmonizálta valamennyi típusú IPR tekintetében, míg a büntetőjogi szankciókra vonatkozó javaslatról a Tanács keretei között jelenleg is folynak az egyeztetések.⁶

A jogszabályi keret másik fontos pillére a vámügyi szabályozás,⁷ amely arra ad lehetőséget, hogy a vámhatóságok a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat vélhetően sértő árukat feltartóztassák. A Bizottság jelenleg konzultál a tagállamokkal és az érdekelttel arról, hogy a szóban forgó rendeletet hogyan lehetne továbbfejleszteni.

Mivel a jogszabályi keret legfontosabb elemei már megvannak, kiegészítésképpen a Bizottság most – összhangban a hamisítás és a szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelemre irányuló átfogó európai tervről 2008. szeptember 25-én elfogadott tanácsi állásfoglalással – nem jogszabályi típusú intézkedésekre tesz javaslatot.

Ebben a vonatkozásban különösen fontos odafigyelni a kis- és középvállalkozások (kkv-k) támogatására. Egy, a Bizottság megbízásából 2007-ben elvégzett felmérés tanúsága szerint az IPR-rel kapcsolatos jogsértések hatalmas problémákat okoznak az európai kkv-knak, sokan közülük ugyanis nem rendelkeznek a megfelelő pénzügyi háttérrel ahhoz, hogy a jogsértőkkel szemben fellépjenek.⁸ A Bizottság ennek megfelelően – figyelemmel arra is, hogy az IPR és a tudásmenedzsment kérdése a lisszaboni stratégia 2005-ös újraindítása óta nagyobb hangsúlyt kap – növelte a kkv-knak e területen nyújtott támogatást. A Bizottság által ennek érdekében felállított szakértői tanácsadó csoport 2009. áprilisi zárójelentése ajánlásokat fogalmazott meg a kkv-k ez irányú szükségleteiről.⁹ A jelentés megállapításainak megfelelően a Bizottság több kapcsolódó projektben is törekszik annak elősegítésére, hogy a kkv-k az innovációs stratégiáikba és az üzleti terveikbe beépítsék az IPR kérdését.

Világszinten a Bizottság hosszú távú stratégiát alakított ki az IPR harmadik országokbeli érvényesítéséről.¹⁰ Ennek keretében összeállította a „kiemelt figyelmet érdemlő országok”

² A Bizottság legutóbbi közösségi vámügyi jelentése a fogyasztók egészségére és biztonságára leselkedő egyre nagyobb veszélyre hívja fel a figyelmet: 2008-ban a vámhatóságok által lefoglalt áruk száma több mint kétszeresére, 178 millióra nőtt, melyből az EU-polgárok egészségére és biztonságára potenciálisan mintegy 20 millió darab, az összes lefoglalt árucikk 11%-a jelentett veszélyt. IP/09/1106, 2009. július 9. Lásd <http://www.ip-talk.eu/?p=607>: A „Medi-Fake” akció eredményei (2009. február) – több mint 34 millió jogellenesen forgalmazott gyógyszert foglaltak le.

³ <http://www.interpol.int/Public/ICPO/PressReleases/PR2008/PR200865.asp>; <http://www.icc-ccs.co.uk/bascap/article.php?articleid=780>.

⁴ 2004/48/EK irányelv (2004. április 29.), HL L 157., 2004.4.30., 16. o.

⁵ COM(2006) 168, 2006. április 26.

⁶ A Tanács 1383/2003/EK rendelete (2003. július 22.), HL L 196., 2003.8.2., 7. o.

⁷ Technopolis, 'Effects of counterfeiting on EU SMEs' („A hamisítás hatásai az EU-beli kis- és középvállalkozásokra”).
http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf

⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/ipr_report.htm.

⁹ COM(2004) 749, 2004. november 8.; HL C 129., 2005.5.26., 3. o.

jegyzékét, amelyet azóta is rendszeresen aktualizál.¹¹ További fontos kezdeményezést képeznek ezen a területen a hamisításellenes kereskedelmi megállapodás (ACTA) létrehozására, valamint az IPR védelmének fokozása érdekében folytatott vámügyi együttműködés megerősítését célzó EU–Kína cselekvési terv kidolgozására irányuló tárgyalások. A Bizottság egy ügyfélszolgálatot is létrehozott a kkv-k számára a Kínával kapcsolatban felmerülő IPR-kérdések megválaszolására („China IPR SME Helpdesk”), ami megfelelő eszközzel biztosít a kkv-k számára IPR-rendszerük fejlesztéséhez és a kapcsolódó kockázatok kezeléséhez.

Ugyancsak nagyon fontos a köz- és a magánszektor közötti partnerségek megszilárdítása. Ennek érdekében a Bizottság az Európai Parlament tagjaival közösen 2008 májusában magas szintű konferenciát rendezett a hamisításról és a kalóztevékenységről azzal a céllal, hogy egy olyan fenntartható uniós stratégiát indítson útjára, amely fokozottabban épít az érdekelték részvételére.¹² A konferencia nyomán a Bizottság közzétette „Egy európai iparjogvédelmi stratégia” című közleményét,¹³ a Versenyképességi Tanács pedig állásfoglalást fogadott el a hamisítás és a szerzői jogi kalózkodás elleni küzdelemre irányuló átfogó európai tervről.¹⁴ A Tanács következtetései visszaigazolták azt az igényt, hogy az egységes piacon az IPR érvényesülésére irányuló tevékenység javítására a jogszabályi rendelkezések mellett a jogi szabályozáson túlmutató eszközökkel is kell törekedni. A Tanács az említett dokumentumában arra is felszólítja a Bizottságot, hogy továbbra is helyezzen fokozott hangsúlyt a határellenőrzésekre, és ennek érdekében a 2009–2012. időszakra vonatkozóan dolgozzon ki hamisításellenes vámügyi tervet. Ezt a tervet a Bizottság a tagállamokkal közösen alakította ki.¹⁵

2. A KIHÍVÁSOK MEGÉRTÉSE ÉS KOCKÁZATCSÖKKENTÉS: EURÓPAI UNIÓS MEGFIGYELŐKÖZPONT A HAMISÍTÁS ÉS A KALÓZTEVÉKENYSÉG TERÜLETÉN

A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértésével okozott károk következményei széles körben dokumentálva vannak. Sokkal nehezebb ugyanakkor összegyűjteni olyan átfogó információkat, amelyek lehetővé teszik az elsőbbségi területek kijelölését és az IPR érvényesítésére irányuló tevékenység eredményesebb összpontosítását, pedig ez mind az együttműködés jobbítása, mind a tényalapú szakpolitika-fejlesztés szempontjából fontos volna.

Az OECD egyik jelentése¹⁶ 2006-ban rámutatott, hogy a kormányok és az üzleti élet előtt álló egyik legnagyobb kihívás abban van, hogy megbízható és naprakész információkra tegyenek szert a hamisítás és a kalóztevékenység érdeklődési területéről és gazdaságunkra és társadalmunkra gyakorolt hatásairól, beleértve az európai foglalkoztatás kérdését is. Bár a probléma hatókörének és nagyságának felmérése érdekében egyes ágazatokban komoly elemzőmunkát végeztek, a hozzáférhető adatok különböző módszereken és forrásokon alapulnak, ezért nem lehet őket egymással összehasonlítani.

¹¹ http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/intell_property/ipr_epc_countries_en.htm

¹² Lásd az IP/08/652 jelzetű sajtóközleményt.

¹³ COM(2008) 465, 2008. július 16.

¹⁴ A Tanács 2008. szeptember 25-i állásfoglalása, HL C 253., 2008.10.4., 1. o.

¹⁵ HL C 71., 2009.3.25., 1. o.

¹⁶ OECD, ‘The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy’ („A hamisítás és a kalóztevékenység gazdasági hatásai”), 2006; <http://www.oecd.org/sti/counterfeiting>.

A jogérvényesítéssel foglalkozó tagállami szervek, az IPR területén érdekelt európai és nemzeti hivatalok és az üzleti élet különféle ágazati szervezetei számos különböző adat birtokában vannak. Ezek sajnos sok esetben nehezen hozhatók közös nevezőre. A rendelkezésre álló információforrások közül talán a Bizottság által közzétett, az Európai Unió határain éves szinten feltartóztatott árukat elemző jelentés¹⁷ a legmegbízhatóbb. A határon feltartóztatott termékek számbavétele ugyanakkor nem ad teljes képet, hiszen természetesen csak az EU területére belépő és az onnan kilépő árukra terjed ki. A hamisítás és a kalóztevékenység gazdasági és társadalmi hatásainak teljes mértékű felmérése, valamint annak megértése érdekében, hogy az Európai Unión belül egyes termékeket, ágazatokat és földrajzi területeket miért veszélyeztet ez a fajta tevékenység fokozottabban, mint másokat, ki kell szélesíteni ismereteink körét. Az átfogó és egymással összevethető adatok a prioritások kijelölésében, a programok kialakításában, a jogérvényesítő tevékenység célszámainak meghatározásában és a fogyasztókat megcélzó tudatosságnövelő akciók kidolgozásában is segítséget fognak jelenteni.

Mindezek érdekében a Versenyképességi Tanács egy olyan európai megfigyelőközpont felállítását kezdeményezte a hamisítás és a kalóztevékenység területén, amely – elsődleges ilyen célú európai uniós eszközként – *„a köz- és a magánszféra által önkéntesen szolgáltatott adatok alapján [...] lehetővé [teszi] a hamisítás és a [kalóztevékenység] mértékének rendszeres értékelését, valamint e jelenségek pontosabb elemzését.”*¹⁸

2.1. Az IPR érvényesítésének támogatása átfogó információgyűjtés és a bevált gyakorlati megoldások cseréje révén

A Bizottság megkezdte egy olyan megfigyelőközpont létrehozását, amely központi erőforrásként fog szolgálni az IPR-t érintő jogsértésekre vonatkozó adatok és információk összegyűjtésében, figyelemmel kísérésében és elemzésében. Ennek a megfigyelőközpontnak ugyanakkor sokkal szélesebb szerepkört is érdemes magára vállalnia: olyan platformmá válni, amelynek révén a nemzeti hatóságok és az érdekelt képviselői megoszthatják egymással elképzeléseiket és szakértelmüket a gyakorlati kérdésekben, közös jogérvényesítő stratégiákat alakíthatnak ki, és ajánlásokat fogalmazhatnak meg a döntéshozók számára.

Ahhoz, hogy a megfigyelőközpont a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítésében részt vevő érdekelt és hatóságok számára valóban páneurópai, központi szerepet betöltő ismeretforrássá válhasson, a Bizottság, a tagállamok és a magánszektor fokozottabb együttműködésére van szükség. Arra kell tehát törekedni, hogy az Európai Unió teljes egészében mind a magán-, mind a közszektor képviselői bekapcsolódjanak a folyamatba, és – a problémák szélesebb körű megértése érdekében – partnerséget alakítsanak ki a fogyasztókkal. Ez egyformán megkönnyíti a gyakorlati megoldások kidolgozását, a figyelemfelkeltő stratégiák jobb összpontosítását és az együttes fellépést. A megfigyelőközpont munkájának láthatóvá tétele érdekében a Bizottság nyilvánosan hozzáférhető éves jelentéseket fog kiadni, amelyek konkrét információkat fognak tartalmazni a legfontosabb területekről.

¹⁷ 'Report on EU Customs enforcement of intellectual property rights; results at the European border – 2008' („Jelentés az EU vámszervei által a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítése érdekében kifejtett tevékenységről: Eredmények Európa határain – 2008”); http://ec.europa.eu/taxation_customs/.

¹⁸ 14. lábjegyzet, 15. pont.

A megfigyelőközpont feladatai különösen a következők lesznek:

- javítja a független, megbízható információk és adatok gyűjtését és felhasználását, ennek érdekében:
 - etalonként szolgáló módszert dolgoz ki az IPR-t érintő jogsértésekre vonatkozó független adatok gyűjtésére, elemzésére és bemutatására, annak biztosításával, hogy az információgyűjtés objektív és kiegyensúlyozott módon történjék,
 - részletes elemzéseket végez és rendszeresen értékelést készít a gazdasági és a társadalmi hatásokról, ideértve az európai innovációra, versenyképességre és foglalkoztatásra gyakorolt hatásokat, a szervezett bűnözés részvételét, valamint az európai polgárok egészségére és biztonságára leselkedő veszélyeket is,
 - közszervektől és magánszektorbeli szervezetektől származó, átfogó adatok felhasználásával a belső piac teljes egésze vonatkozásában értékeli a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítésének erős és gyenge pontjait,
 - rendszeresen közreadott területspecifikus jelentésekben jelöli meg a belső piac sebezhető pontjait, mutat rá a fenyegetésekre és a kihívásokra, és ezáltal hozzájárul a tényalapú jogérvényesítő stratégiák irányának meghatározásához. Ezek a nyilvánosan is hozzáférhető jelentések szilárd tudásalapot fognak képezni, és központi eszközként fognak szolgálni a prioritások meghatározásában és a haladás mérésében,
- bevált módszereket népszerűsít és terjeszt a közszervek körében, ennek érdekében:
 - igényfelmérést és helyzetértékelést végez a tagállamokban az IPR-re vonatkozó jogérvényesítő tevékenység koordináltságáról,
 - bevált módszereket népszerűsít és terjeszt különösen olyan innovatív és sikeres együttműködési kezdeményezések révén, amelyekben a jogérvényesítésben érdekelt különböző közszervek és egyéb érintett országos hatóságok vesznek részt,
 - a jogérvényesítés területén különböző tagállamokban végrehajtandó továbbképzési programokat határoz meg és dokumentál, és terjeszti az ezzel összefüggő bevált módszereket,
 - ösztönzi, hogy a közfinanszírozásban részesülő projektek teljes mértékben tiszteletben tartsák a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat,
 - előmozdítja a köz- és a magánszektor együttműködését különösen a tudatosságnövelés és a jogérvényesítő szervek munkatársainak továbbképzése területén,

- sikeres magánszektorbeli stratégiákat terjeszt, ennek érdekében:
 - azonosítja és értékeli a magánszektor által sikerrel követett hamisítás- és kalóztevékenység-ellenes stratégiákat, és terjeszti az ezzel összefüggő bevált módszereket,
 - az értékesítési lánc mentén az érdekeltek minél szélesebb körét megkísérli megszólítani: vásárszervezőket, fuvarozó és logisztikai vállalkozásokat, fizetési szolgáltatókat,
 - a jogérvényesítő tevékenység eredményességének biztosítása érdekében bátorítja a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok minőségének javítására irányuló törekvéseket,
 - sikeres tudatosságnövelő akciókat térképez fel, stratégiákat és kezdeményezéseket dolgoz ki, és a gazdaság különböző ágazataiban, illetőleg határokon átívelő jelleggel terjeszti az ezzel összefüggő bevált módszereket,
 - felkutatja, hogyan segíthető elő a fiatalok körében az IPR-rel kapcsolatos tudatosságnövelés és nevelés,
- azonosítja a legfontosabb problémákat, beszámol róluk, és javaslatokat tesz megoldásukra, ennek érdekében:
 - elemzéseket készít és ráirányítja a figyelmet a konkrét földrajzi területeket és a konkrét ágazatokat érintő problémákra, továbbá ajánlásokat fogalmaz meg a szakpolitika-fejlesztés, a jogérvényesítő hatóságok és az érdekeltek számára.

2.2. A megfigyelőközpont átfarmálása az érintettek és a tagállamok közös platformjává

Állásfoglalásában a Tanács azt javasolta, hogy a Bizottság a megfigyelőközpontot saját meglévő struktúráinak felhasználásával alakítsa ki. A megfigyelőközpontnak felépítését tekintve könnyednek és rugalmasnak kell lennie, és amennyire csak lehetséges, külső szakértelemre is támaszkodnia kell. A Bizottság tehát a központi adminisztrációs erőforrásokat fogja a központ számára biztosítani, miközben a tagállami képviselők és az érdekeltek szervesen részt vesznek a központ munkájában, és nagyban hozzájárulnak a célkitűzések teljesítéséhez.

A tagállamok felkérést fognak kapni egy-egy nemzeti képviselő kijelölésére, a részt vevő érdekelteknek pedig az európai és az országos szintű szervezetek széles skáláját, ezen belül is elsősorban a hamisítás és a kalóztevékenység elleni küzdelemben leginkább érdekelt és legtöbb tapasztalattal rendelkező különböző gazdasági ágazatokat kell képviselniük. Ugyancsak gondoskodni kell az európai fogyasztók megfelelő képviseletéről és tevékeny közreműködéséről. A megfigyelőközpont ezáltal segítheti a fogyasztókat abban, hogy aktív, felelős partnerekké váljanak. Különös figyelmet kell fordítani mindezek mellett a kkv-k képviseletére is.

3. AZ IGAZGATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉS ELŐMOZDÍTÁSA SZERTE EURÓPÁBAN

Az IPR-nek a teljes belső piacra kiterjedő következetes és hatékony érvényesítése érdekében javítani kell a különböző jogérvényesítő hatóságok közötti igazgatási együttműködést. Az IPR-t érintő jogsértések nemzetközi jellege miatt a határokon átvélt belső együttműködés nemcsak jogszabályi kötelezettség, hanem nyilvánvaló szükségszerűség is, és miközben a vámügyek területén az igazgatási együttműködés már folyamatban van, más területeken egyértelműen hiányzik, ezért kialakításra szorul.¹⁹

Az IPR-rel kapcsolatos jogérvényesítő tevékenység területén folytatott igazgatási együttműködés fokozása vonatkozásában a szélesebb összefüggéseket is fel kell ismerni, hiszen ezek a törekvések azokhoz az erőfeszítésekhez is kapcsolódnak, amelyeket a Bizottság és a tagállamok a határok nélküli belső piac kialakítása érdekében tesznek.²⁰ Ezzel összefüggésben egy EU-szerthe működő kapcsolattartó pontokból kialakított, hatékony hálózat alapvető szerepet játszhat a gyanús termékekre, a gyártóhelyekre, az áruterítési csatornákra és a legfontosabb értékesítési pontokra vonatkozó gyors információcsere elősegítésében. Ennek révén olyan szinergiák jöhetnek létre, amelyek segítik a nemzeti politikák összehangolását és a kölcsönös segítségnyújtást.

A koordináció javítása tagállami szinten, az IPR-rel kapcsolatos jogérvényesítő tevékenységet végző különböző szervezetek között is szükséges. Az információcsere hatékonyságának növelése érdekében a nemzeti hatóságoknak rendszeres kapcsolatot kell fenntartaniuk egymással, illetve a magánszektor érintett szervezeteivel. Ennek megfelelően a tagállamokat olyan nemzeti koordinátorok kijelölésére biztatjuk, akik egyértelmű megbízatással rendelkeznek a különböző nemzeti hatóságok által az IPR-rel kapcsolatban folytatott jogérvényesítő tevékenység összehangolásában. Ezeknek a nemzeti koordinátoroknak célszerű egy központi rendszeren közvetlenül is kapcsolatot tartaniuk egymással, elsődleges kapcsolattartó pontként kell szolgálniuk az egyes ágazati szervezetek számára, folyamatosan érintkezésben kell lenniük az érdekeltekkel, és segíteniük kell a határokon átvélt együttműködést.

Mint a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal kapcsolatos szakértelem nemzeti központjaira, fontos szerep hárul a folyamatban a nemzeti IPR-hivatalokra. Ezek a szervek értékes hozzájárulást tehetnek az összehangolt fellépés megszervezését lehetővé tévő platformok és stratégiák kialakításához és a bevált megoldások terjesztéséhez. Ez a szerepkör új feladatokkal is bővíthető lenne, így kiterjeszthető lenne a tudatosságnövelésre, a kkv-knak szánt külön segítségnyújtásra, illetve a koordinációra. A szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal foglalkozó más, központi jelentőségű szervezetek, így például az Európai Szabadalmi Hivatal, ugyancsak dönthetnek úgy, hogy rendelkezésre bocsátják szakértelmüket és gyakorlati tapasztalataikat. A védjegyek és a formatervezési minták területén a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal és a nemzeti hivatalok együttműködése kiterjeszthető lenne jövőbeni jogérvényesítő programok és fellépések végrehajtására.

¹⁹ EK-Szerződés, 10. cikk; 2004/48/EK irányelv, 19. cikk.

²⁰ A Bizottság 2009/524/EK ajánlása (2009. június 29.) az egységes piac működésének javítását célzó intézkedésekről, HL L 176., 2009.7.7., 17. o.

3.1. A nemzeti struktúrák és rendszerek átláthatóságának növelése

A határokon átvitelő ügyek esetében az érdekeltek, különösen a kkv-k segítése a nemzeti struktúrák átláthatóságának javítását igényli. Egy átfogó konzultációs forduló nyomán, amelyben valamennyi tagállam részt vett és szolgáltatott információkat, a Bizottság jelenleg elemzi az IPR-rel kapcsolatos jogsértések elleni küzdelem céljából felállított tagállami struktúrákat. E munka eredményeiből jelentés készül, amely ismertetni fogja a meglévő kereteket és stratégiákat, és mutatókat fog tartalmazni a gyakorlati megoldások értékeléséhez. A jelentést a Bizottság a megfigyelőközpont munkájával kapcsolatban 2009 második felében tartandó találkozókon fogja az érdekeltek és a tagállamok elé tárni.

3.2. A határokon átvitelő együttműködés segítése korszerű információmegosztó eszközökkel

A határokon átvitelő együttműködés elősegítése szempontjából alapvetően fontos kérdés a naprakész információk cseréje. Állásfoglalásában a Versenyképességi Tanács sürgette, hogy a Bizottság a nemzeti kapcsolattartó pontokra és korszerű információmegosztó eszközökre alapozva állítson fel hálózatot az alapvető információk gyors kicserélésére.

Ebből a célból arra kell törekedni, hogy a legkülönbözőbb nemzeti szervezetek, köztük a jogérvényesítő szervek és a nemzeti IPR-hivatalok egy elektronikus hálózaton keresztül osszák meg egymással az IPR-rel kapcsolatos belső piaci jogsértésekre vonatkozó információikat. Ennek a hálózatnak:

- „valós idejű” információcserét kell lehetővé tennie az IPR-sértő belső piaci árukról és szolgáltatásokról,
- lehetőséget kell adnia arra, hogy a résztvevők konkrét termékekkel, tendenciákkal vagy potenciális kockázati tényezőkkel kapcsolatban hatékonyan riasszák egymást,
- gondoskodnia kell arról, hogy a nyelvi korlátok ne akadályozzák a nemzeti szervek ilyen irányú tevékenységét.

Más belső piaci rendszerek, így a belső piaci információcsere-rendszer (IMI)²¹ és a piacfelügyeleti információcsere-rendszer (ICSMS)²² tapasztalataira építve a Bizottság jelenleg elemzi, hogy a felhasználói igények kielégítésére hogyan alakítható ki legelőnyösebben olyan korszerű rendszer, amely közös felületet kínál a megosztani és a kicserélni kívánt alapvető információk számára, illetőleg hogy ez a rendszer hogyan építhető rá a már meglévő rendszerekre, például az IMI-re.

²¹ <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5378/5970>.

²² <http://www.icsms.org/icsms/App/index.jsp>.

4. KOALÍCIÓÉPÍTÉS: AZ ÉRDEKELTEK ÖNKÉNTES MEGÁLLAPODÁSAINAK ELŐSEGÍTÉSE

4.1. Összpontosítás a közös érdekekre

A hamisítás és a kalóztevékenység elleni küzdelem nemcsak a jogosultak javát szolgálja, hanem más érdekelteknek, például az importőröknek, a nemzetközi vásárok szervezőinek és a kiskereskedőknek – köztük az elektronikus kereskedelmi platformoknak – is érdekükben áll.

A hamisítás és a kalóztevékenység – főként internetalapú és határokon átvívelő ügyletek esetén – súlyosan károsítja az áru- és a szolgáltatáskereskedelem működéséhez nélkülözhetetlen bizalmi viszonyt. A vállalkozások számára ez a lehetőségek szűkülését jelenti, a fogyasztókat pedig a hamisítás elriaszthatja az új beszerzési csatornák optimális igénybevételétől, a belső piacon kínált kedvező ajánlatok előnyeinek kihasználásától.

Az a körülmény, hogy számos hamisított termék – gyógyszerek, élelmiszerek, kozmetikai és tisztálkodási termékek, műszaki és villamossági cikkek, gépjárműalkatrészek stb. – elvben bármely európai polgár egészségét és biztonságát veszélyeztetheti, arra hívja fel a figyelmet, hogy minden érintettnek közös érdeke összefogni e növekvő jelenség megfékezése érdekében.

Ennek megfelelően a jogosultakat és más érdekelteket arra kell bátorítani, hogy a gyakorlatban is kamatoztassák az összefogásban rejlő lehetőségeket, és helyezzenek nagyobb hangsúlyt a hamisítás és a kalóztevékenység ellen közös érdekből küzdelmet folytató erők egyesítésére, gondolva arra is, hogy a vitarendezésnek nem a peres út az egyetlen módja.

4.2. Párbeszéddel a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése ellen

A közös érdekekre való összpontosítás lehetőséget adhat arra, hogy az érdekeltek önkéntes megállapodások révén találjanak gyakorlati megoldásokat problémáikra. A hamisítás és a kalóztevékenység elleni „terepi” küzdelem olyan rugalmasságot biztosít az érdekeltek számára, amely lehetővé teszi a változó technológiákhoz való gyors alkalmazkodást. Ez a megközelítés egyben felruhazza magukat az érdekelteket olyan eszközökkel, amelyek révén – elsősorban technológiai értelemben – optimális módon alakíthatják fellépésüket. Az önkéntes megállapodások emellett az Európai Unió határain túlra is könnyebben kiterjeszthetők, és világszinten is alapot szolgáltathatnak a hamisítás és a kalóztevékenység elleni küzdelem gyakorlati aspektusainak fejlesztéséhez.

Ahhoz, hogy az érdekeltek önkéntes megállapodásokat kössenek és ültessenek át a gyakorlatba, konstruktív párbeszédet kell folytatniuk egymással a konkrét problémákról, és olyan működőképes, gyakorlatias szemléletű megoldásokra kell jutniuk, amelyek egyszerre reálisak, kiegyensúlyozottak, arányosak és méltányosak minden érintett számára. Az önkéntes megállapodásra épülő megoldásoknak igazodniuk kell a hatályos jogi szabályozáshoz, és sem az uniós polgárok alapjogait – köztük a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát, illetve a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való jogot²³ – nem sérthetik semmilyen módon, sem az európai uniós jogalkotási folyamat keretében folyó tárgyalásokkal nem kerülhetnek konfliktusba. A Bizottság felajánlja, hogy az érdekeltek között konkrét témákban folyó párbeszéd előmozdítása érdekében segít tárgyalóasztalhoz ültetni a feleket, találkozókat szervez, adminisztrációs és logisztikai háttérrel biztosít, és szükség szerint öröködi a különböző érdekek (ideértve az uniós polgárok jogos érdekeit és

²³ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 7., 8. és 11. cikk, HL C 303., 2007.12.14., 4. o.

elvárásait is) közötti méltányos egyensúly felett. A Bizottság szorosan figyelemmel fogja kísérni az önkéntes megállapodások előkészítését és működését, és mindenkor készen fog állni arra, hogy igény szerint bármikor alternatív megoldásokat is fontolóra vegyen.

4.3. A hamisított árukkal való kereskedés visszaszorítása az interneten

Első példaként a Bizottság a hamisított áruk internetes kereskedelméről kezdeményezett párbeszédet az érdekeltek között. Annak ellenére, hogy az internet maga nem forrása a hamisításnak, fontos terepévé vált a hamisítványokkal való világméretű kereskedésnek. Mivel csaknem mindenütt jelen van és csaknem mindenütt hozzáférhető, és mivel lehetőséget ad arra, hogy az árut kínáló személy névtelenségbe burkolózzon és az árut pillanatok alatt eladásra kínálja vagy onnan visszavonja, a hamisítványok forgalmazásának egyik legvonzóbb eszközévé vált. A jelenség mérhetetlen terjedése miatt ez a terület kiemelt figyelmet érdemel, egyúttal pedig – a technológia gyors fejlődése és a gyakorlatias szemléletű, technológiai jellegű megoldások iránti igény következtében – az önkéntes megállapodások számára is kitűnő lehetőségeket kínál.

Mára mind a márkanév-tulajdonosok, mind az internetes szolgáltatók felismerték mindezt, és elkötelezték magukat a kiűtkeresés mellett. Ennek megfelelően a közös nézőpont kialakításának elősegítése és a valamennyi érintett javát szolgáló megoldások megkeresése érdekében a Bizottság strukturált párbeszédet kezdeményezett az érdekeltek számára. Már több találkozóra sor került, amelyeken a résztvevők a hamisított árukkal való internetes kereskedés különböző konkrét kérdéseit tekintették át. Még idén további találkozók is lesznek, és a folyamat remélhetőleg végül egy olyan egyetértési nyilatkozat aláírásához vezet majd, amely egyebek mellett kiterjed a megelőzésre, a jogellenes esetek azonosítására, valamint a jogsértő ajánlatoknak (például értesítési-eltávolítási eljárás révén) és eladóknak az internetes platformokról való eltávolítására. Ha azonban nem sikerül önkéntes alapon megoldást találni, a Bizottságnak – különösen a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló irányelv²⁴ összefüggésében – a jogszabályi úton való rendezés lehetőségét is fontolóra kell vennie.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok az alkotás, az innováció és a kereskedelem ösztönzése révén sarokkövei a versenyalapú, gazdasági jólétet eredményező, tudásalapú társadalomnak. A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértésének esetei széles körben károsítják a gazdaságot, és a hamisított termékek egyre növekvő száma ma már ténylegesen is fenyegeti a fogyasztók egészségét és biztonságát. Ezért az érdekelteknek és a fogyasztóknak egyaránt érdekükben áll, hogy olyan jogérvényesítő rendszer működjék, amely megbízható és arányos módon, tisztességes eszközökkel száll szembe ezekkel a problémákkal.

Ezzel összefüggésben a Bizottság a meglévő jogszabályi keret nem jogszabályi típusú intézkedésekkel való kiegészítése útján annak biztosítására törekszik, hogy a belső piac teljes egészében összpontosítottabb, az együttműködésre fokozottabban építő jogérvényesítés valósuljon meg. Ennek érdekében:

²⁴ Lásd a fenti 5. lábjegyzetet.

- a jogérvényesítést a hamisítás és a kalóztevékenység területén működő európai uniós megfigyelőközponton keresztül is támogatja,
- a belső piac teljes egészében elősegíti az igazgatási együttműködést,
- ösztönzi az érdekeltek önkéntes megállapodásainak létrejöttét.

A Bizottságnak meggyőződése, hogy ezek az intézkedések jelentős mértékben meg fogják erősíteni a hamisítás és a kalóztevékenység elleni küzdelmet, és ez végső soron mind az európai polgároknak és vállalkozásoknak, mind a gazdaság egészének javára fog válni.